

JUL I 1960'ERNE
OG 1970'ERNE
JUL MED BEDSTEMOR
OG BEDSTEFAR

JUL

Julen har ændret sig meget gennem tiden. I Danmark har vi fejret jul siden 600-tallet. Men den jul, vi kender i dag, stammer fra 1800-tallet. Fra 1800 til 1950 kom der mange nye traditioner til. Juletræet blev tændt for første gang i Danmark i 1808, men der gik mange år, før alle havde et juletræ.

Siden 1950 har julen ikke ændret sig særlig meget. Julen i dag er derfor ikke så anderledes end julen, da dine bedsteforældre var børn i 1960'erne og 1970'erne. De bagte også pebernødder og brunkager, og spiste en masse juleslik, mens de så julekalender i fjernsynet. Juleaften fik de også gås, kalkun, and eller flæskesteg med rødkål, sovs og kartofler, og risalamande til dessert.

Men der er også sket meget siden dengang. Der var kun én kanal i fjernsynet, og de havde ingen computere eller mobiltelefoner. Derfor er der også nogle ting ved julen, der har ændret sig.

Disneys Juleshow

Disneys Juleshow blev for første gang sendt i Danmark d. 23. december 1967.

Den blev vist første gang i USA i 1958.

Først i 1991 begyndte den at blive sendt d. 24. december. Før det blev juleshowet vist mellem d. 23. og 26. december.

Selvom datoen har ændret sig, er filmene i juleshowet stadig de samme i dag som de var i slutningen af 1960'erne og i 1970'erne.

Ser du Disneys Juleshow juleaftensdag?

Julesange

I dag lytter vi til en masse julemusik, man også lyttede til i 1960'erne og 1970'erne. Her er nogle sange, som du garanteret kender, som man også hørte dengang.

Din egen juleplayliste:

- "Højt Fra Træets Grønne Top" (1847)
- "Sikken Voldsom Trængsel Og Alarm" (1848)
- "På Loftet Sidder Nissen" (1911)
- "Juletræet Med Sin Pynt" (1940)
- "Skal Vi Klippe Vore Julehjerter Sammen" (1947)
- "Kender De Den Om Rudolf?" (1950)
- "Jeg Så Julemanden Kysse Mor" (1953)
- "Bjældeklang" (1957)
- "Den Lille Trommesla'r" (1963)
- "Søren Banjomus" (1968)
- "I Aften Er Det Juleaften" (1972)
- "(Vinterbyøster) Postens Sang" (1973)
- "Det Kan Du Få For En Krone" (1974)

Den første julekalender i fjernsynet blev sendt i 1962. DR1 var den eneste kanal, så der blev kun sendt én julekalender hvert år. De første julekalendere handlede ikke altid om julen før i dagene før juleaften. I stedet skulle man tit lære noget af afsnittene, for eksempel om børn i ulande. I mange år var de fleste julekalendere lavet med dukker, men nogle gange var der også rigtige mennesker med.

Den første julekalender hed "Historier fra hele Verden". I hvert afsnit blev der fortalt en historie og vist en lille film. I 1963 blev julekalenderen "Nisserne Tim og Tam" vist. Det var den første julekalender med de samme dukker hver dag. Nisse Tim var over 1000 år gammel og meget klog. Han fortalte historier om Unicefs arbejde til den unge Nisse Tam, der kun var 468 år.

I 1973 var årets julekalender "Vinterbyøster". Den foregik i byen Vinterbyøster, og handlede om cirkusfamilien Caramella, der hver december flyttede til byen. Nu begyndte julekalenderne at ligne dem du kender i dag. Der var en masse sange med i julekalenderen, som du sikkert også kender. En af dem er "Postens Sang" med omkvædet "Vinterbyøster, ja Vinterbyøster, det' der jeg er post".

"Kikkebakke Boligby" var årets julekalender i 1977. Den handlede om Berta og Freddy, der boede i huset Kikkebakke i byen Boligby. Julekalenderen var skrevet af Ole Lund Kirkegaard. Han har også skrevet en anden julefortælling, nemlig "Mig og Bedstefar – og så Nisse Pok".

Den første julekalender med låger blev trykt i 1932. Dem kunne man også købe eller få i 1960'erne og 1970'erne. Julekalenderne i fjernsynet havde altid en lågejulekalender, der hørte til. Bag lågen var der en tegning, der viste, hvad dagens afsnit handlede om.

Din bedstemor og bedstefar var måske et af de første børn, der fik en pakkejulekalender. De bestod af 24 gaver, der hængte på en broderet kalender. Gaverne var små ting som blyanter og viskelædere.

Spørgsmål/opgaver:

Ser du julekalender?

Har du set en julekalender med dukker?

Har du haft en pakkekalender?

Prøv at lav din egen lågejulekalender med tegninger bag lågen.

JUL PÅ AMALIENBORG

Julekalenderen kunne være en gave fra ugeblade eller firmaer. Så var den gratis. Billedet er fra en julekalender, som blev sendt ud med Søndags-BT

Julekort

I 1960'erne og 1970'erne skrev man julekort til dem man kendte, både venner og familie. Julekort var en slags postkort med et julebillede på, man sendte over julen.

Hilsnerne i julekortene kunne være korte, hvor man bare ønskede god jul, og måske et godt nytår.

Hilsnerne kunne også være længere. Her skrev man noget mere personligt, der havde med modtageren at gøre. For eksempel kunne man skrive, at man tænkte på dem, og håbede snart at ses igen. Man kunne også fortælle om et godt minde man havde med dem. Eller fortælle hvordan det gik med en selv, og ønske at modtageren også havde det godt.

Prøv at skriv dit eget julekort til en ven, veninde, eller til en fra din familie.

Hvad tror du, de gerne vil høre om?

Børn har fået julegaver lige siden middelalderen. Dengang fik de en lille portion småkager eller frugt. Det har ændret sig meget siden. På bedstemors og bedstefars tid fik børn gaver, ligesom I gør i dag.

Der var forskel på, hvad piger og drenge ønskede sig i julegave. Piger kunne ønske sig ting som dukker, te-sæt, legekøkkener, malebøger og perler. Drenge kunne ønske sig ting som biler, byggesæt, værktøj, tog og fly. Andre populære gaver var bamser og instrumenter. Når børn skulle skrive deres ønskesedler, kiggede de i kataloger. Der kunne de sætte kryds ved det legetøj, de ønskede sig. Sådan vidste forældrene altid, hvad børnene ønskede sig.

I 1960'erne og 1970'erne gav man også hjemmelavede gaver. Træstumper fra garagen kunne laves om til træklodser. Eller man kunne give sin mor eller far et klippekort på 'ti gange opvask'. De hjemmelavede gaver var tit meget billige eller gratis.

Når de voksne skulle have gaver, var der også forskel på, hvad de ønskede sig. Mor kunne ønske sig en parfume eller en maskine til køkkenet. Far kunne ønske sig en barbermaskine eller en pibe.

Der var også mandelgaver dengang. Juleaften fik man risalamande til dessert. Der var gemt en enkelt hel mandel i. Den, der fandt mandlen, fik en mandelgave. Dengang var mandelgaven typisk noget spiseligt, for eksempel chokolade eller konfekt. I dag får man stadig en mandelgave, hvis man finder mandlen.

Spørgsmål/opgaver:

Er der stadig forskel på gaver til drenge og gaver til piger?

Har du nogensinde givet en hjemmelavet gave?

Ligner gaverne fra 1960'erne og 1970'erne de gaver man giver i dag?

Har du prøvet at vinde mandelgaven?

Prøv at lave din egen hjemmelavede julegave med ting fra klasseværelset og naturen.

Den letteste måde:

Julegaver pr. post

Bestil nu og de nydelige pakker kommer lige ind ad døren

365 GOD-NAT-historier

Har De denne bog, kan De hver aften hele året læse en ny historie for Deres børn, og de mange henrivende farveillustrationer vil give en kærlig og beroligende. En vidunderlig gave, især hvis De er bedsteforeldre!

I
dejlige
farver kun
49,50

Stort format: 28 x 21 cm.

Der er
ekstra jule-
gaver til alle
i JULE-LYKKE
PAKKEN

Solide, røde børnemøbler...

En henrivende julegave for børn fra 2-7 år er dette rød-lakerede legestuemøblement. Bord og stol er fremstillet af solidt bøgetræ. Det leveres sammenklappet i æske. Bordpladen er 51x39 cm. Prisen er usædvanlig billig..... kr.

4950

Vi lover Dem, at De får udbytte af at deltage i vor julepog, for i LYKKEPAKKEN er der ikke alene en gave til hver eneste af vore kunder - men der er også garanti for, at det øvrige indhold har en værdi, der langt overstiger prisen. Lad os røbe, at der i alle pakkerne er to fotorammer med glas, 1 pakke lysperler med duft, papirservietter, legetøj, julekort - og dermed er vi allerede i værdi langt over prisen. Vær med på spægen for kun..... kr. **40,00**

FORNEMT GARNITUR TIL CHEFENS SKRIVEBORD

Cigarclipper, Eksklusivt udført i palisander og chrome..... kr. 58,00
Brevholder til skrivebordet, Palisander og chrome..... kr. 13,50
Cigaretbøger i palisander..... kr. 12,00
Orkidévase i palisander og chrome..... kr. 12,00
Hele sættet i gaveæske..... kr. 90,00

Fem rigtige gode boggaver. For kr. 39⁵⁰

De læserigtige børnebøger af de rigtige forfattere:

Astrid Lindgren: NIELS KARLSSON PUSLING - Gunnar Linde: DEN ULYDIGE BALLON, PÅ TUR MED DEN ULYDIGE BALLON - J. L. Brisley: TRILLE - Jan Wahl: SØREN SKOVNUS.

-Rigtige Julebøger

FOR BØRNE EVENTYR- SKATTEN

35 udvalgte eventyr ved professor Vilh. Møller. Med de smukke gamle illustr. fra H. C. Andersen til Brdr. Grimm og Chr. Winther.

FOR DE VOKSNE RIGTIGE JULEHISTORIER

Fra H. C. Andersen og Jøppe Aakjær til Morten Korch og Storm P. I alt 11 udvalgte fortællinger i smuk indbinding.

Samlet pris for begge bind, kun kr. **26,00**

8 af PAUL ZILSØ's bedste romaner i festudgaven

Færdigt spil • Det store kup • Den røde pil • Fangen på mågeøen • Edderkoppen • Sporløst forsvundet • Bjernekloen • Bjernekloen kommer igen.

Bøgerne er smukt indbundet i franske helbind af højre hånd kunstlæder med rygpræg i ægte 18 karat guld. Alle 8 bind (kan betales i rater med 24 kr. pr. md.) kun..... kr. **120,00**

JULEGAVEKUPON

Send mig snarest følgende julegaver,

- ☐ eem jeg
☐ betaler kontant
☐ betaler over 6 mdr. med første afdrag + porto ved modt.
Order under kr. 50,- kun mod kontant
☐ sæt røde børnemøbler..... kr. 49,50
☐ 365 God-Nat-historier..... kr. 49,50
☐ Rigtige julehistorier (Indb.) og eventyrkatalog (kart)..... kr. 26,00
☐ Skrivebordsgarnitur i palisander og chrome..... kr. 90,00
☐ Cigarclipper..... kr. 58,00
☐ Brevholder..... kr. 13,50
☐ Cigaretbøger..... kr. 12,00
☐ Orkidévase..... kr. 12,00
☐ Zilsø's udv. romaner 1-8..... kr. 120,00
☐ 5 læserigtige børnebøger..... kr. 39,50
☐ Jule-lykkepakken..... kr. 40,00

Hr./Fr./Frk.....

Stilling.....

Adr.....

Bøgerne evt. gen. boghdl. UÅH 6/12-88
Reserveret postvæsenet.

TRYKSAG

Postbesøges
ufrankeret.
HORIZONT
betaler
portoen.

FORLAGET
HORIZONT A/S
KALUNDBORG

Julegaver kunne også på bedstemors og bedstefars tid blive bestilt og sendt med posten

I 1960'erne og 1970'erne pyntede man op til jul ligesom man gør i dag. Der var pyntet op i hjemmet, på juletræet, i gaderne og i vinduerne i butikkerne. Meget af julepynten ligner det julepynt, vi har i dag.

Der var også rigtig mange, der lavede hjemmelavet julepynt. Det var både til at pynte op med i hjemmet og på juletræet.

Den hjemmelavede pynt blev for det meste lavet af papir, pap og piberensere. Man kunne finde skabeloner til julepyntet i magasiner og ugeblade i hele december måned. Man kunne også købe ark, der var lige til at klippe ud. Selvom meget af julepynten var hjemmelavet, var der også en masse julepynt i butikkerne man kunne købe. En stor del af julepynten var lavet af plastik. Det var meget populært og nyt dengang.

Juletræet var pyntet med en masse forskellige ting. Den hjemmelavede julepynt til juletræet var typisk flettede julehjerter, julestjerner og kræmmerhuse. Det var også populært med kugler, klokker og trommer. Over hele træet hang lametta, fehår og flagguirlander. På toppen var der selvfølgelig en stjerne. Den pynt man brugte til juletræet dengang, ligner rigtig meget den pynt, vi stadig bruger i dag. Juletræet har altså ikke ændret sig særlig meget siden.

Julepynten til stuerne har heller ikke ændret sig særlig meget. Det kunne være juleuroer og små figurer som rensdyr og nisser. Der kunne også stå juledekorationer og kalenderlys på bordene. Snemænd, julemænd og ting fra naturen kunne stå rundt omkring. På væggene og bag billeder hang kravlenisser. Til juleaften kunne man købe knallerter og bordbomber til at ligge på julebordet.

Julepynt bliver tit gemt og brugt år efter år. Julepynt der er købt i 1960'erne og 1970'erne bruges stadig på juletræet i dag.

På bedstemors og bedstefars tid var gaderne og vinduerne i butikkerne altid pyntet flot op i december. Dengang var det en stor ting, og folk tog ud for at se, når det blev tændt.

Gaderne var pyntet op med lys og en masse gran, som kunne være formet som hjerter eller stjerner. Det hang over gaden, om master og foran butikkerne. På gaden stod juletræssælgere, ligesom i dag. På torve rundt omkring i byerne stod store juletræer. Når de blev tændt, kunne man tit møde julemanden. Han delte slik og godter ud, og børn kunne fortælle ham, hvad de ønskede sig i julegave. Nogle gange var der også nisser med, og et orkester, der spillede julesange.

Når butikkerne pyntede op, var det tit med juleudstillinger i vinduerne. Mange af dem var mekaniske. Det kunne for eksempel være nisselandskaber, hvor nisserne bevægede sig. "12 bevægelige nisser og en sort mekanisk kat, i et vindue ud mod Strøget trækker flere tusind watt" synger MC Einar i "Jul Det' Cool". Juleudstillingerne kunne også være legetøj, som børnene kunne ønske sig. Andre butikker pyntede deres vinduer med traditionel julepynt. Det var nisser, julekugler, og spiseligt pynt som æbler og kringler.

I dag bliver gaderne stadig pyntet flot op med lys, gran og julepynt. Vinduerne i butikkerne bliver også stadig pyntet op, men sjældent med mekaniske udstillinger.

Spørgsmål/opgaver:

Har du prøvet at lave hjemmelavet julepynt?

Er der hjemmelavet julepynt hjemme hos dig?

Har du mødt julemanden?

Prøv at lave julepynt som i bedstemors og bedstefars tid.

For eksempel julehjerter, julestjerner og juledekorationer.

I år er der gået 60 år siden 1960. Nogle ting ved julen har ikke ændret sig. Juleaften spiser vi stadig det samme, og juletræet bliver stadig pyntet på samme måde. Vi har stadig lågejulekalendere og ser julekalender i fjernsynet. Vi tænder stadig et kalenderlys hver dag op til jul. Mor ønsker sig stadig parfume, og far ønsker sig stadig en barbermaskine. Vi pynter stadig op i gaderne.

Men andre ting har ændret sig. Børn ønsker sig ikke længere det samme i julegave. Og vi har mange flere julekalendere i fjernsynet i dag, og de handler om julen.

Spørgsmål/opgaver:

Hvordan synes du julen på bedstemors og bedstefars tid ligner den jul vi har i dag?

Er du overrasket over, hvor meget eller hvor lidt der har ændret sig?

Juletræsfester

I 1960'erne og 1970'erne holdt man tit juletræsfester i juledagene efter juleaften. Det var tit foreninger og klubber, der holdt juletræsfest for sine medlemmer.

Til juletræsfester dansede man om juletræet, og nogle steder tog man pynten af træet bagefter. Så fik man sodavand, og de voksne fik te og kaffe, og man legede sammen.

Tit kom julemanden forbi, og uddelte slikposer til børnene. Slikposerne kunne indeholde pebernødder, chokolade, slik, appelsiner, mandariner og æbler.

Har du prøvet at være til juletræsfest?

Julerejser

I 1960'erne og 1970'erne begyndte man at rejse til udlandet og fejre jul der, i stedet for i Danmark.

Nogle folk ville gerne fejre jul hvor det var varmere. Rejsedestinationerne her var for eksempel Gran Canaria, Kreta, Mallorca, Costa Del Sol, og Sicilien.

Der var også nogle der rejste til Norge, Østrig og London for at fejre jul.

Har du nogensinde fejret jul uden for Danmark?

Kender du nogen, som har prøvet at rejse i julen?

Links

Et udklip fra julekalenderen "Nisserne Tim og Tam":

https://www.youtube.com/watch?v=5z7Q_DAmMN0&t=3s

Anvisning til lav-selv lågejulekalender:

<http://samantha.dk/julekalender-gr-det-selv/>

Videoer om forskellige julekalendere fra DR

https://www.dr.dk/drtv/serie/der-var-engang-en-julekalender_155691

MC Einar - "Jul Det' Cool"

<https://www.youtube.com/watch?v=FuyKWtF5aqU>

Vinterbyøster - "(Vinterbyøster) Postens Sang"

<https://www.youtube.com/watch?v=7fSut-24uHk>

Udgivet af Frilandsmuseet
Det Gamle Danmark 2020

Forfatter: Kathrine Larsen
Foto side 3: Henning Thempler/Ritzau Scanpix
Foto side 11: Lars Hansen/Ritzau Scanpix
Fotos: Brittany Overgaard
Layout: Anne Solmer

